

NARODNI DELAVEC

Izhaja v Trstu
vsako soboto opoldne.
Rokopisi se ne vra-
čajo. Nefrankovana
pisma se ne spre-
jemajo.
Uredništvo in upravnništvo
ul. del Lavatolo
št. 1, I.
Telefon 18-67.

Posamezne štev. se
prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo
na milimetre v širo-
kosti na kolone, in
sicer po 8 stot. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol in
četrt leta razmerno.

Glasi „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Protestni shod N. D. O.

v veliki dvorani „Nar. doma“ dne 23. t. m.

Ob veliki udeležbi našega delavstva se je vršil v nedeljo dopoldne napovedani protestni shod N. D. O. Velika dvorana „Narodnega doma“ je bila nabito polna. Shodu je predsedoval dr. Brnčić, poročal je predsednik N. D. O. dr. Josip Mandić, shoda se je udeležil tudi državni in dež. poslanec dr. Rybář, ki se je tudi priglasil za besedo. Nadalje sta govorila tovariša Kranj in Križmančič. Med shodom sta prišla v dvorano, viharno pozdravljena, predsednik in tajnik „Narodne socijalne organizacije“ iz Prage, ki sta v imenu češkega delavstva pozdravila zborovalce, čemur so se isti odzvali z navdušenim „Na zdar!“ in „Živio!“ klici. Po shodu se je delavstvo mirno razšlo pevaje „Hej Slovani!“

Predsednik dr. Fran Brnčić je otvoril shod ter pozdravil zborovalce imenom centralnega odbora Nar. delavske organizacije. Veliko število tovarišev — je nadaljeval — ki so prihiteli na današnje zborovanje, resnost, ki jo opažam na Vaših obrazih, mi dokazuje, da se Vi, dragi tovariši, zavedate važnosti momenta, ki nas je sklical, a dokazuje mi tudi, da ste prišli do prepričanja, da je N. D. O. edina rešiteljica slovenskega proletariata v Trstu v njegovem hudem boju proti kapitalu in proti raznim činiteljem, ki so ga vedno trpinčili in zapostavljali in ki bi mu tudi za v bodoče hoteli odvzeti tisto škoricjo kruha, do katere ima on pravico.

Mesto Trst se dan na dan razvija; trgovina in promet sta posebno v zadnjih časih tako narasla, da je postalo naše mesto eno od najboljših važnih trgovinskih emporjev cele monarhije. Ta procvit trgovine in obrti je pa imel za posledico, da je prihitela v naše mesto množica delavnih sil iz raznih dežel države in izven države. In ravno ta naraščaj delavnih sil je imel za posledico veliko konkurenco v delu in veliko otežkočenje službe, ker našemu delavcu je bilo težko dobiti pošteno službo, a tudi če jo je dobil, je moral vedno živeti v strahu da ga delodajalec ne odslovi — a za njegovim hrbtom je čakalo na njegovo mesto na stotine in stotine lačnih ust! Eksistenca tržaškega, a posebno tržaškega slovenskega proletariata je dandanes res obupna! Razna kapitalistična podjetja nahajajo se v rokah naših ljutih narodnih nasprotnikov, ki so našemu delavstvu že iz narodno-šovinističnih razlogov nasprotna in favorizirajo pri oddajanju dela tuje pritepene elemente, ki prihajajo lačni iz svoje domovine, da jemljejo domačemu delavstvu kruh pred nosom. Jaz bi Vam lahko naštel nešteto tukajšnjih tvrdk in podjetij, ki postavljajo večinoma ali pa izključno le tuje delavce, ki ob enem kvarijo ceno delu.

Tudi naš mestni magistrat nastavlja pri skoraj vseh delih, ki jih ima v lastni režiji, najraje tuje delavce in posebno regnicole. A ti regnicoli se širijo in šopirijo po našem mestu kakor da so v svoji blaženi Italiji, ker dobro vedo da stoji pod zaščito močnega gospoda na magistratu. In ti regnicoli zasramujejo in žalijo naše delavce z znanimi psovskami in — kakor se je večkrat zgodilo — jih tudi dejanjsko napadajo a tistim toliko priljubljenim narodnim orožjem — z nožem!

Toda če je škandal, da razna kapitalistična podjetja, ki se nahajajo v rokah naših sovražnikov, favorizirajo de-

lavce, če je škandal, da tudi naš mestni magistrat zapostavlja domačine regnicole — potem je škandal nad vsemi škandali, da tudi državna uprava direktno ali indirektno favorizira tujce. (Viharni vzkliki ogorčenja).

To načelo je prakticirala naša vlada opetovano pri oddajanju dela v prosti luki s tem, da je to delo odajala raznim italijanskim zadrugam, ki so sprejemale le italijanske delavce, to je vlada prakticirala tudi pri oddajanju drugih del kakor n. pr. zgradbe državnih železnic in zasipanja morske luke pri Sv. Andreju s tem, da je oddajala tako važna dela tujim podjetjem a la Galimberti, Faccanoni itd., katera so potem nameščala le italijanske delavce.

V prosti luki je imela monopol dela do konca preteklega leta zadruga „Zolha“, a če se tudi za tekoče leto ni oddalo to delo tej zadrugi, moramo se zahvaliti le odločnemu nastopu N. D. O., ki je zahtevala, da se tudi slovenskim delavcem zavaruje kosček kruha, ki so ga do zdaj drugi, večinoma tujci uživali.

C. k. vlada pa ni imela poguma, da se postavi na stalščice nepristranosti in pravičnosti, ona ni hotela ustreči opravičnim zahtevam slovenskih delavcev, ter je uvedla neki provizorium in prevzela za zdaj delo v lastno režijo. Ona pa tega ni storila morebiti iz ljubezni do slovenskega delavstva, temveč iz strahu pred drugimi konkurenti, katerim se ne mara zameriti. Jaz pa sem prepričan, da če ne bodo slovenski delavci zopet odločno nastopili s svojim opravičnim zahtevami, da se zopet zgodi, da ostanejo z dolgim nosom.

Mi pa moramo povedati slavni c. k. vladi jasno in glasno, da smo avstrijski državljani, da smo Tržičani in domačini, da plačujemo državi davek v krvi in denarju in da se ne damo več zapostavljati od tujcev, regnicolov itd., temveč, da zahtevamo, da naša vlada, katere blagajno polnimo tudi mi s svojimi žulji, skrbi najprej za naš kruh, in če ga bo nam dosti, da ga podeli tudi tujcem. (Viharno odobravanje).

To pa dosežemo le z odločnim nastopom, z energijo in organizacijo in s tem, da povemo poklicanim činiteljem, če z lepa ne vstrežejo našim opravičnim zahtevam, da vdarimo ob druge strune! (Živahna pohvala).

Nato je dal predsednik besede poročevalcu shoda dr. Josipu Mandiću, ki je burno pozdravljen, začel izvajati nastopno:

Današnji dnevni red se glasi: Dajte nam zaslužka! Kruha nam dajte! Naš današnji shod je protestni shod. Protestir ti moramo proti vladi ali ne proti našim konkurentom, ne protestujemo proti regnicolom. Povdarjati moram, da regnicole ne more izhajati v svoji domovini, Italiji. Zato se seli in mnogo jih prihaja v Trst, kamor jih je prignala potreba. Italijanski delavec ne more izhajati v svoji domovini. Narodno premoženje v Italiji je razdeljeno krivično. Eni imajo vse, drugi pa nič. Razdelitev zemljišč je tamkaj krivična, in to je krivo, da pada proletarijat v Italiji nižje in nižje. Znano je, kako so lansko leto poljedelski delavci štrajkali mesece in mesece, ali štrajk je izpodletel, in niso se mogli iznebiti neznosnih razmer.

Italijanska vlada nima nikake moči, da bi pomagala. Prebivalstvo silno naglo narašča in italijanski delavci morajo zapuščati domovino in prihajajo k nam v Avstrijo. Toda ti italijanski delavci, predno se napotijo izven svoje države,

naj zahtevajo najprej od italijanske vlade, da jim da kruha.

Nadaljevanje in resolucijo, ki je bila odobrena na protestnem shodu in predložena namesništvu, priobčimo radi obilnega gradiva v prihodnji številki.

Naročnikom.

Kdor ni še plačal naročnine „Narodnega Delavca“ naj stori to čimprej, sicer smo primorani vsem onim, ki so zaostali z naročnino, ustaviti naš list!

UPRAVNIŠTVO.

„ZVEZA“

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Pozor železniški delavci.

Za dne 14. februarja t. l. sklicuje c. kr. ravnateljstvo drž. železnice „Delavski odbor“ za ureditev dnevnih plač in drugih vprašanj, tikajočih se železniških delavcev. V tem oboru se razpravlja samo o predmetih, ki so vloženi po odbornikih potem predstojnega mesta vsaj do 1. februarja na c. kr. ravnateljstvo.

Upajmo, da so storili odborniki svojo dolžnost in da so razmotrivali temeljito o težnjah delavcev. Opozarjamo jih, naj nikakor ne puste izpred oči ureditve dnevnih plač, to je najnižjih plač delavcem. C. kr. ravnateljstvo ima pri tem čudno logiko. Viditi je, kakor bi delavce kupoval ali dobil različne življenske potrebe cenejše kakor definitivni uslužbeni. Tako n. pr. se je priporočala doklada za Kras na progi od Trata do Podbrda, za vse isterske in dalmatinske proge. In ako pogledamo dnevne plače in jih primerjamo drugim krajem, pa se moramo vprašati, po katerem ključu je ravnateljstvo te plače odmerilo. Gotovo ne zavidamo definitivnih uslužbencev na tej opravičeni dokladi, ampak mi zahtevamo od c. kr. ravnateljstva samo to, da tem razmeram primerno uredi tudi plače železniškim delavcem. Naj si bo slavno ravnateljstvo v svesti, da tudi delavec more biti le takrat zadovoljen, kadar ima tržnim razmeram primerno plačo, kadar mu je mogoče pošteno preživeti sebe in svojo družino; in to zahtevati ima tembolj pravico, ker tudi on pošteno služi denar železniški upravi.

Klin s klinom. Gotovo se „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“ ne more podtikati, da bi njeni člani agitirali za organizacijo Z. J. Ž. s terorizmom ali pa s kakimi pr. znimi obljubami. Pač pa to delajo internacionalni sodrugi. Na tem mestu jim povemo, naj nehajo že enkrat z sramotno agitacijo, strašiti in groziti ubogim delavcem, da izgubijo službo, ako pristopijo k „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“, ali pa jih rotiti, da se morajo vsi organizirati pri socijalno-demokratski organizaciji. Mednarodni „Železničar“ je v svoji zadnji številki denunciral dva naša člana, katerima ne morejo dokazati, da bi bila agitirala z namenom. Ako pa se pogovarjata s svojimi stanovskimi kolegi v organizaciji „Z. J. Ž.“, to še ni nikaka agitacija.

Nasprotno pa mi lahko dokažemo, da socijalni demokrati nadaljujejo svoj grdi način agitacije. Za sedaj se zamolčimo imena, ker upamo, da bo ta opomin zadostal. Ako ne, pa jim povemo, da tudi lahko bolj pritismo. Tako jih je več v prosti luki, ki pretijo slovenskim delavcem, posebno na nekega našega člana Gerna imajo piko, in mu grozijo, da, ako 1. febr. ne pristopi, bo odpuščen.

V skladišču na postaji drž. žel. (Sv. Andrej) pa se je celo predrznil neki neposredno zapovedujoči poduradnik, poklicati delavce skupaj (na raport), in jim je polagal na srce, da upa, da s 1. februarjem pristopijo vsi k socijalnodemokratski organizaciji. Potem je pa še posamezne po priložnosti poklical k sebi in mu prigovarjal in polagal na srce mednarodno organizacijo in da naj se s 1. febr. vpiše.

Vse to v službi!

Žalostno je sicer, da morajo sodrugi agitirati s takimi sredstvi za svojo organizacijo. Vse to priča, da jim gre za kožo.

Opominjamo jih pa, naj bodo pametni, ker drugače bomo pritisnili. Ako ni bilo prej v skladišču agitacije, jo tudi zdaj odločno odklanjamo.

C. kr. ravnateljstvu državnih železnic. Opozarjamo slavno c. kr. ravnateljstvo drž. žel. še enkrat in prosimo, da da potrebno odredbo, da bodo imeli slovenski uslužbeni in delavci mir pred internacionalnimi agitatorji, kateri grozijo vedno z odpustom službe in terorizirajo vsakega, ki ne mara biti njihovega prepričanja na najgorsji način. Ako slavno c. kr. ravnateljstvo temu terorizmu ne napravi konca, smatramo, da se ta ostudna agitacija vrši pod okriljem c. kr. ravnateljstva drž. železnic.

V službi naj se pusti uslužbenca in delavca pri miru, pa ne da bi se mu grozilo z izgubo kruha.

Shodi. — To nedeljo, 30. januarja se vrši ustanovni shod podružnice Sežana „Z. J. Ž.“, in sicer v Sežani v restavraciji pri „Zvezdi“ ob 3. uri popoldne.

Dne 2. februarja se vršita ustanovna shoda podružnice Dutovlje ob 2 in pol uri pop., in Rihenberg ob 5 in pol uri pop.

Slovenski železničarji! Vpisujte se v „Zvezo jugoslovanskih železničarjev“. Zanimanje za to organizacijo postaja vedno večje in je dosegla že jako lepo število. Upamo, da še ta mesec močno prekoračimo pol tisoča.

Kranj. V nedeljo 23. januarja je bil za nas slovenske železničarje v Kranju ponosen dan, kajti mi smo bili prvi, ki smo ustanovili podružnico „Z. J. Ž.“ na Kranjskem. Temu primerno je bila tudi udeležba krasna in navdušenje veliko. Od centrale iz Trsta je prišel sam predsednik, ki je v jasnih besedah razložil pomen „Z. J. Ž.“ Navzoči so odobravalni ustanovitev „Z. J. Ž.“ in se je priglasilo 31 članov.

V odbor so bili izvoljeni člani, ki so v ponos podružnice Predsednik železniški mojster Mlakar, podpredsednik postajni mojster Kramaršič, tajnik Fugina, blagajnik Logonder, odborniki Azman, Prosen, Prosen Franc in Vrhovnik; namestniki Ulčar in Mrak; pregledovalci računov Šumi in Vanič.

Po končani volitvi je govorilo še več članov in so si navzoči obljubili, delovati na to, da se čim prej ustanovijo tudi po drugih krajih podružnice. Navzoči so bili tudi zastopniki iz Tržiča in Škofjeloke. Po končanem shodu se je razvila prav živahna domača zabava in so se slišale prav ubrane slovenske pesmi.

Pripoznanje. Prvikrat pride od oficijelnega lista socijalnodemokratskih železničarjev pripoznanje, da obstoja narodna organizacija slovenskih železničarjev, namreč „Z. J. Ž.“ Železničar ob 15.1. t. l. prvokrat omenja Z. J. Ž., seveda pri tem hitro pade po značajnem članu Z. J. Ž. tov. Guliču in Peganu. in jih denuncira. Namen njegov je očividni, namreč, sodrugi si misljo, pritisnimo jih po stari svoji internacionalni navadi, in ul. Boschetto je zopet rešena. Toliko bodi povedano, da omenjena dva n. vlečeta nikogar za lase v „Z. J. Ž.“, ampak da prihajajo sami v „Z. J. Ž.“, ker vejo, da se jih tukaj ne

takšne čevlje, kakoršne omenjena tovarna prodaja po K 11, napra i vsak čevljar za K 8 Na shodu navzoči delavci so se izrekli solidarne z mojsti. Po shodu so se vsi zborovalci uvrstili v spreved in so, noli veliko zastavo z nadpisom: „Zahtevajte zakone proti nepošteni konkurenci“.

— c **Zadružno prenočišče** obstoji v Milanu pod imenom „Cooperativa alberghi popolari“ in je ureeno po angleškem vzorcu. Zgradba hiše je stala okoli 630.000 kron, dočim je veljala notranja uredba 72.000 K. Prenočišče je bilo odprto l. 1901 in je dalo zavrtja 54 gostom, dočim je bilo l. 1908 vseh 539 sob zmerom polnih, tako da se je pokazalo pomanjkanje sob in so morali odklanjati mnoge, ki so iskali prenočišča. Cene sob, določene za stalne goste so po K 3.40 v našem denarju in sicer za celi teden; za vse druge goste pa po 54 vin. na noč.

Na razpolago so tudi kopelji.

— c **Shod c. k. državnih uslužbencev** se je vršil dne 15. t. m. Shod je sklicalo Obrambno društvo c. kr. državnih uslužbencev. T. ga shoda so se udeležili državni poslanci gg. dr. Laginja, prof. Mandić, Oliva, in Pitacco. Shod je otvoril društveni predsednik Frener, a poročal je tajnik g. Sauli. Potem so govorili poslanci dr. Laginja, Oliva in Pitacco, a od navzočih društvnikov g. S. Gregorič, Bavcon, Dobrilović in Zuliani. Bila je sprejeta resolucija, katera nalaga odboru društva, da ukrene potrebne korake v doseg zboljšanja gmetnih razmer c. k. državnih uslužbencev.

Išče se izvežbanega in zanesljivega pekarskega pomočnika. Obrniti se v urad N. D. O.

Darovi. Protestujoči in ogorčeni nad članki, priobčenimi v „Zarji“ in naperjenimi proti tovarišem N. D. O. pri Sv. Marku in „Štrudolfu“ daruje odbor združene skupine K 3 za „Nar. Del“

Za „Nar. Delavca“ so nabrali na obnem zboru N. D. O. v Dolini dne 2. t. m. K 3.17, Purkar I. za „Nar. Del“ K 2.40.

Skupina N. D. O. v Škedenju priredi 5. februarja javen pustni ples v prostorih ondodnega „Gospodarskega društva“ — Vstopnina za moške K. 1.—, za ženske K. .60. Ker je čisti dobček namenjen podpornemu skladu, je želeli številne udeležbe.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

„Narodni Delavec“

je na prodaj v sledečih tobakarnah:

Može, ulica Miramar št. 1.

Schmelzer, južni kolodvor.

Furlan, ribji trg.

Stanič, ulica Molin piccolo št. 14.

Sekovar, trg pred „Narodnim domom“ št. 6.

Lavrenčič, trg pred „Narodnim domom“ št. 1.

Hreščak, Campo Belvedere št. 1.

Magolo, ulica Belvedere št. 49.

Gržina, Rojan št. 8.

Eggenberger, trg S. Giovanni št. 4.

Kersten, ulica Acquedotto št. 2.

Pipan, Ponte della Fabbra št. 1.

Trevisan, ulica Fontana št. 22.

Gramaticopulo, trg Barriera vecchia št. 5.

Bubnič, ulica Sette Fontane št. 14.

Bruna, ulica del Rivo št. 14.

Brosch, Campo S. Giacomo št. 15.

Rončelj, ulica S. Marco št. 26.

Hrast, ulica delle Poste št. 7.

Bruva, ulica SS. Martiri št. 9.

Raunacher, Campo Marzio.

Podboj, ulica Giulia (Bošket).

Prosen, sv. Ivan št. 337.

Tobakarna, v „Narodnem Domu“, v Barkovljah.

Vivoda, Rojan (pri postaji tramvaja

Pleško, GORICA postaja državne železnice.

Pekarna in slaščičarna

Benedikt Šuban

TRST, - ulica dell'Istria št. 12. - TRST

je preskrbljena s kruhom lastnega izdelka ter veliko izbero vsakovrstne mke in mandorlate najboljše vrste. Svež kruh 3-krat na dan.

Postrežba na dom

— Pekarna i slaščičarna —

Josip Pahor - Trst

ulica Madonnina št. 39.

ima na razpolago slav. občinstva 3-krat na dan svež kruh lastnega izdelka, vsakovrstno mko, raznovrstne sladščice in izdeluje najboljše biškote. — Sprejema naročila za torte, pince, potice itd., ter postreže na dom. Telefon št. 1190.

Josip Stolf mizarski mojster, TRST, ulica Belvedere št. 8. izdeluje vsakovrstna mizarska dela

Podpisani priporoča sl občinstvu imenom „N. D. O.“ svojo

Pekarno, slaščičarno in tov. biš.

v ulici del Belvedere št. 57.

kjer ima na razpolago

vedno svež kruh

raznovrstne sladščice in najfinejše likere. Sprejema tudi naročila za torte, pince itd. Udani

LOVRENO REBULA.

Na novo urejena

: Pekarna Karol Troš

TRST, - Campo S. Giacomo št. 20. - T

(nasproti cerkve sv. Jakoba)

ima na razpolago vedno svež kruh, vsakovrstne sladščice, čokolado itd., kakor najfinejše likerje.

„TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA“

registrovana zadruga z omejenim poroštom.

Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši

(Vhod po glavnih stopnicah). — TELEFON št. 952.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 K Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5%, in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne.

izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816.004.

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino!

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Za zmanjšanje v kratkem času svojo sedanjo veliko zalogo blaga, odločil sem se

vse cene zelo znižati.

Obleke za moške in dečke, suknje: Palt, Ulster, Raglan, jopice, zimske jopice (sachettoni), telovnike, hlače, jopice, spodnje hlače, srajce, nogovice, rokavice, čepice itd.

Izgotavljajo se moške obleke po meri od K 28—80 z dostavljenega lastnega blaga t. j. samo delo K 16, in 20. — **Časna krojačnica.**

Govori se slovensko.

Delniška glavica: **K 10,000.000.**

Telefon 19-95.

OSREDNJA BANKA

ČEŠKIH HRANILNIC

Vlog okoli:

K 100,000.000

Naslov za brz.: SPOROBANKA

Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3.

4 % vloge na knjižice.

MENJALNICA. — BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Centrala denarnih

zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije.

Premijene vloge

4 3/4 %

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUJUJE IN PRODAJA
VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENT, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

— VALUTE IN DEVIZE —
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskompt menic in inkaso, borzna naročila
SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 %

VLOGE NA KNJIŽICE.

— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —

VLOŽENI DENAR OBRESTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : :
STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI
DOKUMENTOM VKRCAJJA. —

Uradne ure: 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzjavlj.: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.